

Station

Telefonplan

En plats.

En utsmyckning är för mig ett uppförande av platsen på nytt. Förtätad och åskådliggjord, så att alla som besöker den kan se platsen på ett nytt sätt genom verket.

Det är sambandet mellan kropp plats och medvetande som är grunden i mitt sätt att arbeta, mitt tillvägagångsätt.

“Platsen är inte en stum fysisk lokalitet utan ett väsen som svarar och lyssnar och dess språk är inte ett privat språk utan en poesi öppen för var och en som är beredd att lyssna.“

Peter Cornell och Sivert Lindblom Gemensamma rum

En väntplats och passage

På Telefonplans Tunnelbanestation har jag utgått ifrån platsen, dess miljö, funktion, historia och sociala kontext.

Telefonplans tunnelbanestation byggdes 1964.

Stationen är utformad som en utomhusstation med en mindre biljetthall liggande i ett högre plan och med en gångramp som förbinder plattformen med biljetthallen.

Rampen är ett mycket påtagligt inslag i arkitekturen.

Som plats är tunnelbanestationen någonting som man passerar på väg till eller från någonting. Det betyder att platsen läses av under en relativt kort stund. Ofta så befinner man sig där flera gånger under dagen. Den upplevs som en passage.

Kravet på utsmyckningen blir då att vara tydlig men ändå komplex. Det skall gå att upptäcka nya sätt att se utsmyckningen även efter många besök .

Ramp och portal Telefonplan

Arkitekturen på stationen är tilltalande.

Rampen bryter in i stationshuset genom en stor glasad portal. Jag associerade portalen till en tempelport och rampen till en processionstrappa.

I övrigt så var stationen rätt mörk och sliten, där den låg nedsprängd i sin sänka.

Att betona arkitekturen och integrera utsmyckningen i helheten var mitt utgångsläge.

Färgtonen lånade jag ifrån intilliggande byggnader och förhöjde den. Tonen på byggnaderna var blekt gula, men det fanns även en del grönt i fasader och växtlighet.

För att historiskt relatera till platsen, som har fått sitt namn av Ericssons telefonfabrik så klädde jag underdelen av rampen med en morsesignal (Telefonplan).

Den betonade också rampens bärande funktion.

Ramp och portal Telefonplan

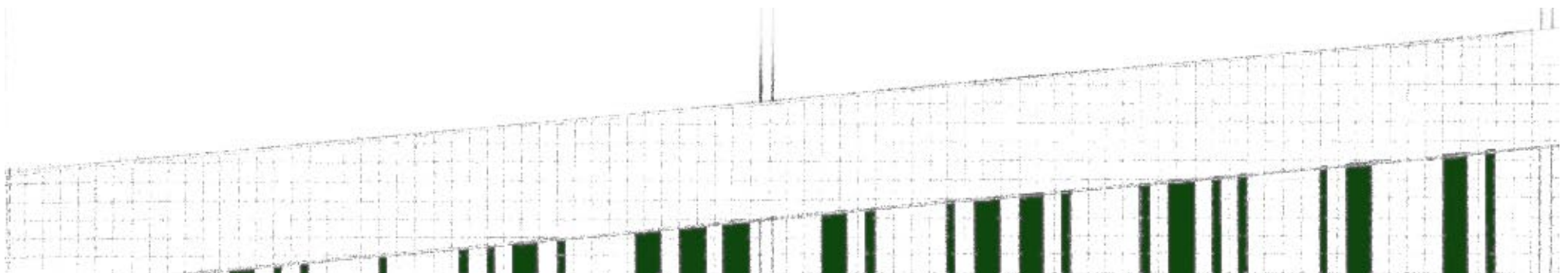
Gavelfält Afaiatemplet

Genom att lyfta in de väntande besökarna in i utsmyckningen, etablerades en relation mellan figurerna på rampen och de människor som står på perrongen och väntar. Några att föra ett visuellt samtal med.

Figurerna agerar inte i form av dekoration.

Detalj från rampens sida. Morsesignal

Ramp med morsesigna:TELEFONPLAN

Ramp med morsesignal och figurer

I stället är tanken att de finns där som solida kroppar. Tillfälligt utspridda på rampens sidor.

Jag ville att de människor som dagligen står och väntar på tunnelbanetåget, med tiden etablerar en egen relation till figurerna på rampen, ger dem själva en historia eller börjar fundera varför just de sitter där?

Valet av figurer byggde på att det inte skulle gå att kategorisera dem eller läsa in ett budskap från min sida i dem, utan att de just är avbilder av människor som man möter.

Den enda kommentar eller styrning av figurerna jag gjorde var, att varje figurgrupp kommenterar placeringen på rampen med sin form.

Utsmyckningen av telefonplans tunnelbanestation handlar mycket om kommunikation på olika plan.

Figurerna kommunicerar med besökarna på stationen som speglingar av besökarna.

Morsesignalen är en signal som komunicerar (en föregångare till telefoni) och som relaterar till telefonfabriken. Många av resenärerna är anställda vid fabriken.

Men även stationens arkitektur finner en kommunikation med omgivningen. I första hand med tunnelöppningen en liten bit från stationsperrongens slut

Det var inte möjligt att realisera min idé om att kakla in tunnelöppningen som en pendang till rampen.

Jag tror att det hade uppstått en väldigt intressant spänning mellan rampen och dess riktning mot tunnelöppningen

Kaklad tunnelöppning, skissförslag

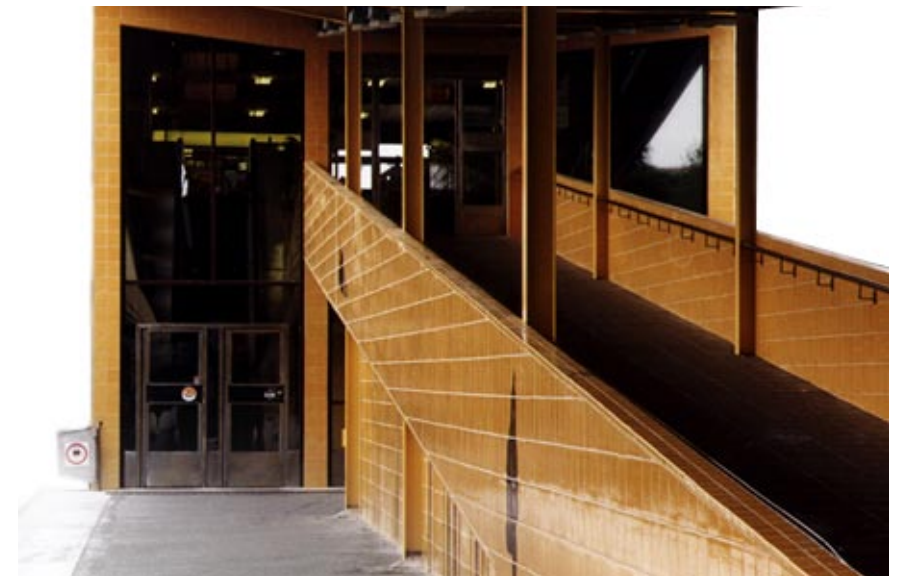

Ramp med morsesignal, figurer och väntande resenär

Figurerna på Telefonplans tunnelbanestation kommer med tiden bli en naturlig del av stationens uttryck. De som nu upplevs som främlingar kommer med tiden att bli goda vänner. De blir en tidsspegel, ett dokument över hur tunnelbaneresenärer kunde se ut under det sena nittioalet.

Figur nr3 på vänstra sidan av rampen

Ramp och portal

Figur nr2 på högra sidan av rampen

Jag fotograferade ett antal människor till de tänkta platserna på rampen, i bestämda poser, med blicken riktad rakt fram och med neutrala ansiktsuttryck.

Därefter valde jag ut de figurer som bäst motsvarade de kriterier jag satt upp.

När figurerna placerades ut på rampen tog jag hänsyn till fogarnas placering, så att inte fogarna skar över betydelsebärande detaljer i figurerna.

Samtidigt var det viktigt att behålla rätt skala.

Till skillnad mot reklambilder som ofta finns i tunnelbanan så var det viktigt för mig att ligga så nära skalan ett till ett, för att inte få figurerna att se överdrivna ut.

Figur nr3 på högra sidan av rampen

Det finns något provocerande i figurerna.

De är inte några som säljer någonting eller vill få fram ett budskap, det finns ingen baktanke med deras existens.

Deras milda provokationen är en inbjudan till samtal.

Figurena är screenade med en glasyr som jag sedan brände

Högra sidan av rampen

fast på klinkerplattorna.

Bilderna fick ett relativt grovt raster, dels av tekniska skäl men rastret ger också figurerna ett måleriskt intryck, en referens till renessansmåleriet.

Rastrpunkternas små fyrkanter skapar också ett eko till klinkerplattornas egen kvadratiske form.

Figur nr2 på vänstra sidan av rampen

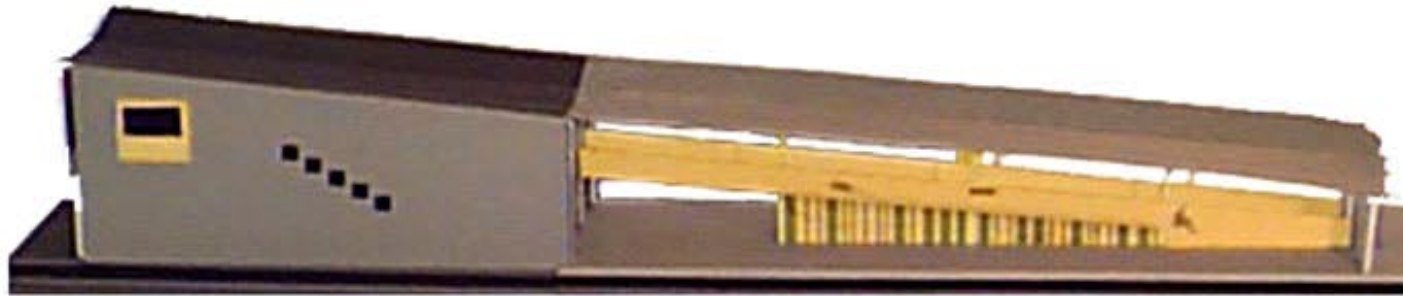
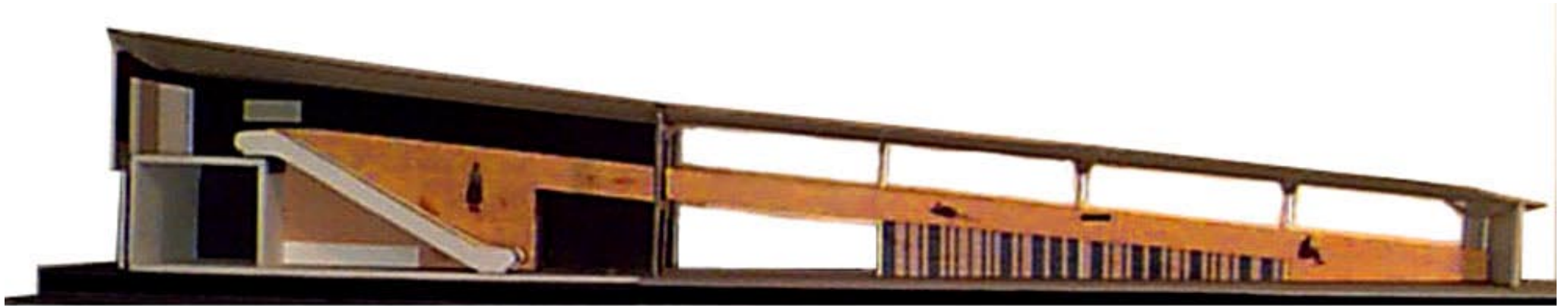
Figur nr2 på vänstra sidan av rampen detalj av ansiktet

Mabuse. Ung flicka, detalj

Det är inte porträtt i egentlig mening jag har arbetat med. I stället är det en avbild, en skuggbild av väntande figurer.

Telefonplans tunnelbanestation är genomförd utifrån de idéer jag har om utsmyckningar. Allting som ingår i utsmyckningen fanns redan där från början. Jag förtydligade de delar som jag tyckte var viktiga att ta fram för att få platsen tydligare.

Telefonplans tunnelbanestation
modell skala 1-50
Utförd i kartong

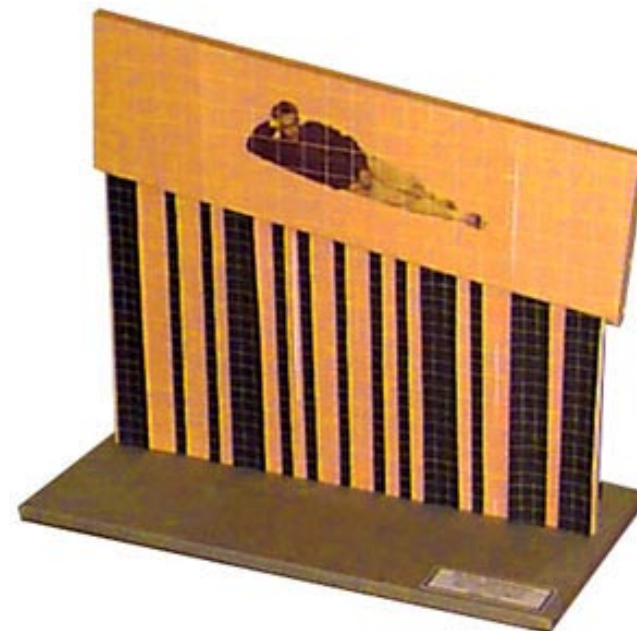

Presentationen av förslagen till utsmyckningen innehöll:
en översiktsmodell av hela rampen, dels en mindre detalj på figur med placering.

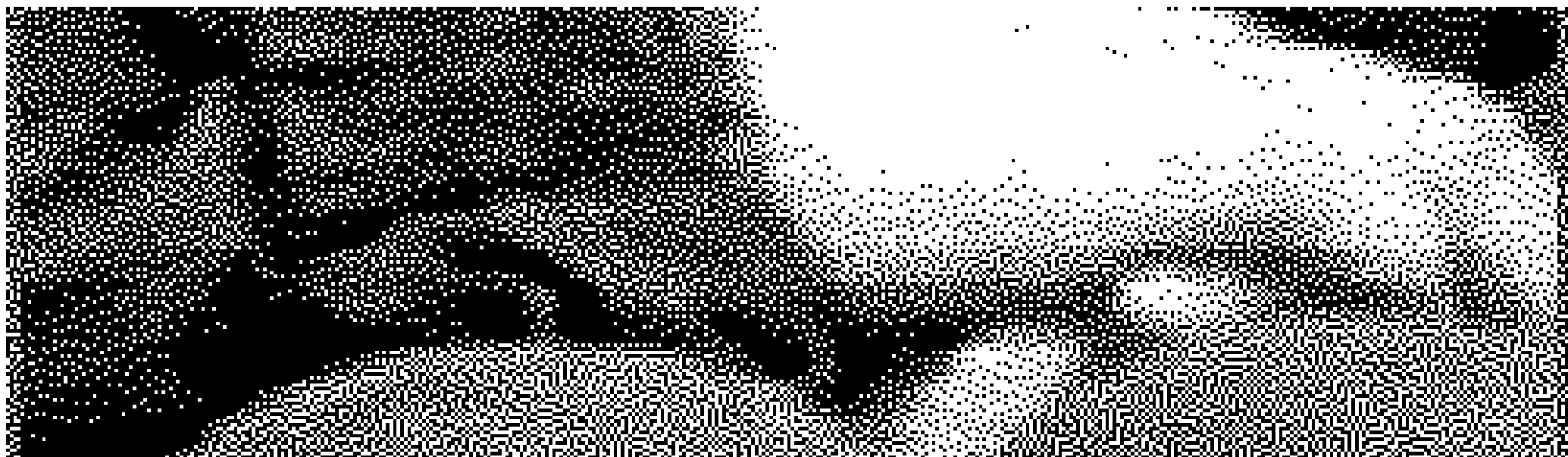
Båda två var byggda i kartong med påklitrade skalenliga data-bilder .

Det fanns också en fullskalebild på en av figurerna med förslag på hur rasteringen skulle se ut. Materialprover med en enkel provglasyr för att visa färgtoner efter bränning.

Även bearbetade fotografier fanns som visade vilka förändringar jag ville göra på stationen.

Detalj av rampens högra sida med figur nr2 skala 1-10

Detalj av figur nr1 på rampens vänstra sida (inomhus) skala 1-1 rasterförlaga

Från början tänkte jag ha med en skylt med en ombearbetad Rilkedikt.
Det blev alltförmycket en förklaring av hur man skulle se utsmyckningen.

Station Telefonplan.

***Inte känner du dem; inte namnen.
Men bilden av dem är fästad på platsen
där deras blick, endast mattad befinner sig
och glänser.
Annars fanns inte figurerna på denna station
och platsen flimrade inte såsom rovdjursskinn;
och bröt inte fram ur alla sina linjer såsom en
stjärna:
för det är inte någon fläck, som inte ser dig.***

Efter Rainer Maria Rilkes dikt; Arkaisk Apollo torso

Texten var först tänkt att placeras som en fristående metallplatta inne i stationshuset.
Till sist valde jag att screena en kakelplatta och placera på rampen med en kort beskrivande text

Arbetet är utfört med hjälp av

Arkitekten Yorgo Turac.
Konstnären Lars Svensson.
Kjell Werner på SL's konstråd

Bo Samuelsson Bromma September 1998